

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet YILMAZ** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Celal FIRAT

İstanbul Milletvekili

2/3046 Sayılı Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi kapsamında Diyanet İşleri Başkanlığı'nın teşkilat yapısında ve personel rejiminde yapılan değişiklikler kamuoyunda çeşitli tartışmalara ve tepkilere yol açmıştır.

Özellikle Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı kadrolarda yapılan genişlemeler, idari yetkilerin artırılması ve yeni personel alımlarına ilişkin düzenlemeler, kurumun anayasal sınırları içerisinde kalıp kalmadığı ve laiklik ilkesine uygunluğu bakımından önemli riskler taşımaktadır.

2025 yılı bütçesinde birçok bakanlığı geride bırakan ve devasa mali kaynaklara sahip olan Diyanet İşleri Başkanlığı'na, son yasa teklifi ile dini yayınları denetleme, mushafları onaylama, mealleri imha ettirme, dijital içerikleri erişime engelleme gibi geniş yetkiler verilmesi, hem Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan laiklik ilkesine hem de ifade ve inanç özgürlüklerine açıkça aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca, cezaevleri, yurtlar, okullar, hastaneler gibi kamusal alanlara yönelik tek mezhep temelli “manevi danışmanlık” hizmetlerinin yaygınlaştırılması, dinin belirli bir yorumu üzerinden topluma müdahale niteliği taşımakta ve inanç farklılıklarını baskı altına alma amacı taşıdığı anlaşılmaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı tarihsel olarak Sünni-Hanefi yorumu esas alan bir yapı olarak, diğer mezheplerin ve inanç gruplarının haklarını gözetmeden faaliyet göstermektedir. Alevi yurttaşlar başta olmak üzere, dini çoğulculuğu savunan çevrelerin sistematik biçimde dışlandığı, muhalif ilahiyatçıların ve düşünürlerin yorumlarının “sakıncalı” sayıldığı bir ortamda, devletin tek bir mezhebin yorumunu resmi kabul etmesi, toplumsal kutuplaşmayı derinleştirecektir.

Kur'an meallerine yönelik sansür uygulaması, farklı yorumlar sunan akademisyenlerin, araştırmacıların, hatta Müslüman olmayan yazarların düşünce özgürlüğünü hedef almakta; Afganistan İslam Emirliği tarzı bir dinsel otorite kurma endişesini doğurmaktadır.

Her şeyden çokta, Diyanet Başkanlığı eliyle, kamusal alana dinsel bir müdahale yapılmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Başta eğitim alanı olmak üzere, Diyanetin her türlü kamusal alana müdahalesi, Anayasanın laiklik ilkesine aykırı değil midir?
2. Kamusal alandaki çok farklı dinsel, mezhepsel, inançsal toplulukların ve Alevilerin yaşamına bu şekilde müdahale etmek, din, inanç ve vicdan hürriyetine aykırı değil midir?
3. Alevilerin tüm taleplerine rağmen, inanç özgürlüğüne dair gerekli tanınma ve yasal düzenlemeler için hiçbir adım atılmazken, Diyanetin gücünü daha da artıran bu düzenlemeye neden ihtiyaç duyulmuştur?
4. Diyanet İşleri Başkanlığı'na “onay/mühürsüz” Kur'an meallerini toplatma ve imha etme yetkisi hangi gerekçeyle tanınmaktadır? Bu yetki Anayasa'nın 24. ve 26. maddelerinde güvence altına alınan düşünce, ifade ve din özgürlüğüne aykırı değil midir?
5. Diyanet'in görüşünü benimsemeyen Şii, Caferi, Şafi ya da farklı mezhep ve İslam anlayışlarına sahip toplulukların, Kur'an yorumları da bu kapsamda yasaklanacak mıdır?

6. Bu düzenlemelerin, İslam düşüncesinin çeşitliliğini yok ederek yalnızca “resmi din” anlayışını tesis etmeye yönelik bir araç olarak kullanılacağı yönündeki eleştirilere dair Başkanlığınızın yanıtı nedir?
7. Mevcut anayasada, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının laik bir devlette herhangi bir dinî yorumun baskısı altında kalmadan kendi inançlarını ve düşüncelerini özgürce yaşaması hakkı belirtilmişken, bu düzenleme ile devlet eliyle dinsel tekel oluşturulması hangi anayasal dayanakla meşrulaştırılmaktadır?
8. İnternet ortamında “İslam’a uygun olmayan” içeriklerin erişime engellenmesi kararını verme yetkisinin Diyanet’e verilmesi, ifade özgürlüğü ve düşünce açıklama hakkıyla nasıl bağdaştırılmaktadır?
9. Cezaevleri, öğrenci yurtları, hastaneler gibi kurumlarda verilecek “manevi danışmanlık” hizmetlerinin içeriği, denetimi, mesleki yeterlilik ve etik kodları hangi kriterlere göre belirlenecektir?
10. 2025 bütçesinde Diyanet’e ayrılan kaynak, İçişleri ve Dışişleri Bakanlıklarının da önüne geçmiştir. Bu bütçe kaleminin gerekçesi nedir? Bu kaynak, farklı inanç gruplarına eşit hizmet sunacak biçimde nasıl kullanılacaktır?
11. Yapılan düzenlemelerle Diyanet İşleri Başkanlığı’na bağlı taşra teşkilatları ile merkez kadrolarında kaç yeni kadro ihdas edilmiştir? Bu kadroların maliyeti kamu bütçesi açısından ne kadardır? Diyanet’in personel yapısındaki bu artış, kamuda tasarruf tedbirleriyle çelişmiyor mu?
12. Laiklik ilkesine uygunluk bakımından yapılan bu değişikliklerde herhangi bir anayasal denetim ya da değerlendirme yapılmış mıdır?